Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2020-03-19

RS 2019-0907

Regionstyrelsen

Motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström (S) m.fl. om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med vestibulit

Föredragande regionråd: Anna Starbrink och Tobias Nässén

Ärendebeskrivning

Ing-Marie Elfström (S) m.fl. har inkommit med en motion till regionfullmäktige i vilken regionstyrelsen föreslås få i uppdrag att verka för ett utökat kunskapsstöd om vulvovaginala sjukdomar samt ökade, riktade forskningsanslag med inriktning vestibulit.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

Motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström (S) m.fl. anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regionrådsberedningens skrivelse.

Regionrådsberedningens motivering

Inom såväl Region Stockholm som på nationell nivå bedrivs forskning och arbete inriktad mot sjukdomar och tillstånd i vulva. Vid Danderyds sjukhus bedrivs forskning som är unik i Sverige och en av de mest omfattande i världen om kvinnor med vestibulit. Efter beslut i ledningsgruppen Karolinska Institutet-Region Stockholm är kvinnokliniken på Danderyds sjukhus en universitetssjukvårdsenhet. Det ställer höga krav på verksamheten kring såväl innovation och forskning som organisations- och ledarskapsstrukturer.

Inom Region Stockholm har forskare inom området vulvovaginala sjukdomar möjlighet att ansöka om forskningsmedel inom de utlysningar som görs. Region Stockholm och Karolinska institutet lyser årligen ut ca 74 miljoner kronor för kliniskt inriktade medicinska forskningsprojekt.

På nationell nivå har Socialstyrelsen i uppdrag att utreda och lämna förslag på hur myndigheten kan stödja utvecklingen av en välfungerande vårdkedja mellan primärvård och specialistvård för patienter med vestibulit. De ska också ta fram kunskapsstöd på området som beräknas vara färdigt under

2020 och följs därefter av sedvanliga utbildningsinsatser och stöd för implementering.

Regionrådsberedningen gör bedömningen att det mot bakgrund av det arbete som görs på nationell nivå i dagsläget ej är motiverat att påbörja regionalt arbete kring utökat kunskapsstöd utifrån kunskapsstyrningens prioriteringar.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:44
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 28 januari 2020
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 9 januari 2020
Vårdens kunskapsstyrningsnämnds protokollsutdrag den 28 januari 2020
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 10 januari 2020
Patientnämndens protokollsutdrag den 26 november 2019
Patientnämndens förvaltnings tjänsteutlåtande den 3 november 2019
Södersjukhuset AB:s yttrande den 22 oktober 2019

Irene Svenonius

Anna Starbrink Tobias Nässén

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
Maria Schönnings

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-03-05

RS 2019-0907

Regionstyrelsen

Motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström (S) m.fl. om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med vestibulit

Ärendebeskrivning

Ing-Marie Elfström (S) m.fl. har inkommit med en motion till regionfullmäktige i vilken regionstyrelsen föreslås få i uppdrag att verka för ett utökat kunskapsstöd om vulvovagniala sjukdomar samt ökade, riktade forskningsanslag med inriktning vestibulit.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:44
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 28 januari 2020
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 9 januari 2020
Vårdens kunskapsstyrningsnämnds protokollsutdrag den 28 januari 2020
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 10 januari 2020
Patientnämndens protokollsutdrag den 26 november 2019
Patientnämndens förvaltnings tjänsteutlåtande den 3 november 2019
Södersjukhuset AB:s yttrande den 22 oktober 2019

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

> Motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström (S) m.fl. avslås med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning
Ing-Marie Elfström (S) m.fl. har inkommit med en motion till regionfullmäktige. I motionen föreslås att regionstyrelsen ska verka för att en upplysningskampanj innebärande utökat kunskapsstöd till gynekologer, ungdomsmottagningar, allmänhet, sjukvårdspersonal och patienter genomförs om vulvovagniala sjukdomar. Vidare föreslås att regionstyrelsen uppdras att verka för ökade och riktade forskningsanslag med inriktning vestibulit.

Socialstyrelsens arbete med kunskapsstöd för vestibulit beräknas vara färdigt under 2020 och följs därefter av sedvanliga utbildningsinsatser och implementering. Regionledningskontoret delar hälso- och sjukvårdsnämndens bedömning att det i dagsläget ej är motiverat att påbörja ett regionalt arbete kring utökat kunskapsstöd utifrån kunskapsstyrningens prioriteringar samt pågående insatser via Socialstyrelsen. Inom Region Stockholm finns ledande klinisk forskning inom området vestibulit och Region Stockholm erbjuder finansiering till denna typ av forskningsprojekt inom ramen för befintliga utlysningar av forskningsmedel. Mot bakgrund av ovan anser regionledningskontoret att motionen bör avslås.

Bakgrund
Ing-Marie Elfström (S) m.fl. har inkommit med en motion till regionfullmäktige. I motionen föreslås att regionstyrelsen ska verka för att en upplysningskampanj innebärande utökat kunskapsstöd till gynekologer, ungdomsmottagningar, allmänhet, sjukvårdspersonal och patienter genomförs om vulvovagniala sjukdomar. Vidare föreslås att regionstyrelsen uppdrags att verka för ökade och riktade forskningsanslag med inriktning vestibulit.

Motionen har remitterats till hälso- och sjukvårdsnämnden, vårdens kunskapsstyrningsnämnd, patientnämnden samt till Södersjukhuset AB. Motionen har även remitterats till Danderyds sjukhus AB som har avstått från att yttra sig.

Överväganden
Inom Region Stockholm finns en väl utbyggd verksamhet inriktad mot sjukdomar och tillstånd i vulva bland annat vid Danderyds sjukhus.

Vid Danderyds sjukhus kvinnoklinik bedrivs forskning som är unik i Sverige och en av de mest omfattande i världen om kvinnor med vestibulit.

Ledningsgruppen Karolinska Institutet-Region Stockholm har beslutat att kvinnokliniken på Danderyds sjukhus är en universitetssjukvårdsenhet. Universitetssjukvårdens miljöer kännetecknas av hälso- och sjukvård av hög kvalitet, sjukvårdshuvudmannens uttalade uppdrag att bedriva forskning och utbildning, innovativ kultur och en incitamentsstruktur för kunskapsutveckling. Universitetssjukvården ställer särskilda krav på organisationsutformning, vetenskapligt ledarskap, infrastruktur och finansiering.

Forskare inom området vulvovaginala sjukdomar har möjlighet att ansöka om forskningsmedel inom de utlysningar som görs. Region Stockholm och Karolinska Institutet lyser årligen ut ca 74 miljoner kronor för kliniskt inriktade medicinska forskningsprojekt.

Socialstyrelsens har i uppdrag att utreda och lämna förslag på hur myndigheten kan stödja utvecklingen av en välfungerande vårdkedja mellanprimärvård och specialistvård för patienter med vestibulit. I uppdraget ingår att ta fram kunskapsstöd på området. Socialstyrelsens arbete med att ta fram kunskapsstöd beräknas vara färdigt under 2020 och följs därefter av sedvanliga utbildningsinsatser och stöd för implementering. Regionledningskontoret delar hälso- och sjukvårdsnämndens bedömning att det mot bakgrund av Socialstyrelsens pågående arbete i dagsläget ej är motiverat att påbörja regionalt arbete kring utökat kunskapsstöd utifrån kunskapsstyrningens prioriteringar. Regionledningskontoret anser därför att motionen bör avslås.

Ekonomiska konsekvenser

Ytterligare uppdrag inom området i enlighet med motionärens förslag och om dessa inte tillgodoses av redan beslutad utveckling kräver att regionfullmäktige även beslutar om finansiering av sådana utökade uppdrag.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Jan Andersson
Forsknings- och
innovationsdirektör

Beslutsexpediering:
Akt
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Södersjukhuset AB
Danderyds sjukhus AB
Regionledningskontoret FoUUI

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2020-03-05

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Region Stockholm
2019 -09- 17
Dnr. RS 2019-0907

MOTION

2019-09-17

2019:44

Motion av Ing-Marie Elfström (S) m.fl. om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med Vestibulit

Ur ett jämställdhetsperspektiv är behandling och forskning kring kvinnosjukdomar ett eftersatt område. Vi har endometrios, bristningar vid förlossningar och klimakteriebesvär som andra eftersatta forskningsområden för att nämna några exempel. Här presenteras ännu en dold kvinnosjukdom; Vestibulit.

Vestibulit är en dold sjukdom som drabbar tusentals kvinnor mellan 18 och 25 år och de blir allt fler. Kartläggning gjord av socialstyrelsen 2018 visar att det inte finns en enhetlig diagnossättning för sjukdomen Det förekommer andra diagnoser också, som samlagssmärta och vaginism, vilket gör det svårt att mäta förekomsten.

Nära 9 000 kvinnor i åldrarna 15–44 år vårdades åtminstone vid ett tillfälle för vestibulit inom den specialiserade öppenvården åren 2001–2016. Om man inkluderar andra relevanta diagnoser, såsom vaginism, blir talet mycket större: 54000. Det är kvinnor i åldern 18-25 år som löper störst risk att drabbas av vestibulit. Enligt 1177 Vårdguiden har var tionde kvinna i den åldersgruppen vestibulit. Rapporten lyfter också fram att det finns skillnader i vården över landet, exempelvis har cirka hälften av regionerna särskilda vulvamottagningar. I Uppsala fick 2016 nästan tio gånger så många kvinnor per 100 000 invånare diagnosen vestibulit som i Västra Götaland och Västernorrland.

Samtidigt är kunskapen om vestibulit och långvarig vulvasmärta begränsad och det finns skillnader i diagnossättning och vilken vård man får beroende på var man bor i landet enligt socialstyrelsen. Vestibulit är en sjukdom som ger svåra smärtor vid framför allt samlag. Samtidigt saknas mycket forskning.

Vestibulit, eller brinnande vulva som är ett gammalt begrepp, är en sjukdom som kvinnor kan drabbas av och som ger svåra smärtor i underlivet. Smärtorna framkallas oftast av samlag men det finns också fall där smärtan är mer eller mindre konstant. Vestibulit beror på att slemhinnan vid slidöppningen är överkänslig och leder till att vanlig beröring ger till en skarp, svidande och brännande smärta. Vestibulit har felaktigt beskrivits som en inflammation i vävnaden men i dag betraktas sjukdomen som ett smärttillstånd. Sedan diagnosen vestibulit började beskrivas har sjukdomen behandlats med allt från medicin mot svamp till laserbehandling och alkoholinjektioner. Ingen av dessa behandlingar är dock att rekommendera.

De senaste åren har kännedomen om vestibulit ökat rejält men det saknas fortfarande forskning och okunskapen är stor. Vestibulit är inte en dödlig sjukdom men har stor påverkan på livskvaliteten hos den drabbade och deras partner. De som är drabbade av vestibulit får ofta också andra besvär som återkommande svampinfektioner och psykisk ohälsa. Det kan också leda till en negativ inverkan på fertilitet och öka risken för allvarliga bristningar vid förlossning vilket är aktuellt i debatten just nu.

Behandlingen brukar baseras på smärtlindring av vävnaden, övningar för att spända bäckenbottenmuskler och psykosexuellt omhändertagande av kurator/psykolog. Operationer kan ge gott resultat men ses som en sistahandsåtgärd i vissa utvalda fall. Botox injektioner i bäckenbottenmusklerna är en metod som just nu är under utprovning. De flesta som har vestibulit blir bra med rätt behandling.

Ur Socialstyrelsen rapport 2018 framkommer att flera patienter i intervjuer har påtalat att de trots många vårdbesök fått felaktiga diagnoser och felaktig behandling. Vissa beskriver det som en »kamp« för att få tillgång till specialiserad vård för vestibulit. Rapporten lyfter vidare fram att ett nationellt kunskapsstöd avseende diagnosticering och allmän kunskap om vestibulit är en möjlig åtgärd i syfte att jämna ut dessa skillnader.

Personal inom hälso- och sjukvården lyfter behov av ett samlat kunskapsstöd på nationell nivå om diagnossättning samt rutiner kring vård och uppföljning. Kunskapsstödet kan med fördel bygga på en uppdaterad version av rapporten om vulvovaginala sjukdomar utarbetad av Vulv-ARG samt en systematisk litteraturöversikt från Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU). Sammanfattningsvis kan konstateras att kunskap om vestibulit och organisatoriska förutsättningar för patientgruppen behöver stärkas i hela vårdkedjan. Det finns bland annat förbättringspotential kring att nå ut med information till patientgruppen genom att uppdatera befintliga källor samt att skapa ny information till patienter som söker vård för vestibulit. Det finns även ett behov av större samordning mellan vårdgivare och sexualundervisningen i skolan samt ett behov av att jobba utifrån ett normkritisk och HBTQ-perspektiv i utformningen av vård och information.

Slutsatsen i Socialstyrelsens rapport är att tillgången till vård och behandlingsmöjligheter för denna patientgrupp behöver förbättras. Därutöver finns det behov av ett kunskapsstöd om diagnosticering och behandling av dessa patienter samt uppföljning av vården till patienter med vestibulit, vulvasmärta och/eller samlagssmärta.

Med anledning av ovanstående föreslår socialdemokraterna regionfullmäktige besluta

att uppdra till regionstyrelsen att verka för att en upplysningskampanj innebärande utökat kunskapsstöd till gynekologer, ungdomsmottagningar, allmänhet, sjukvårdspersonal och patienter genomförs om vulvovaginala sjukdomar.

att uppdra till regionstyrelsen att verka för att ökade och riktade forskningsanslag med inriktning Vestibulit genomförs.

Stockholm den 14 september

Ing-Marie Elfström (S)

Tara Twana (S)

Maria Kjellsdotter Rydinger (S)

Hanna Jokio (S)

Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsnämnden

PROTOKOLLSUTDRAG
2020-01-28

§ 17
Yttrande över motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström (S) m.fl. om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med Vestibulit

HSN 2019-1833

Ärendebeskrivning
Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med Vestibulit. I motionen föreslår Ing-Marie Elfström (S) m.fl. att kunskapsstöd för gynekologer, ungdomsmottagningar, allmänhet, sjukvårdspersonal och patienter tas fram om vulvovaginala sjukdomar. Ökade och riktade forskningsanslag med inriktning vestibulit föreslås.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström (S) m.fl.

Yrkanden
1. Ordföranden Anna Starbrink (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2. Talla Alkurdi (S) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning
Ordföranden Anna Starbrink (L) ställer proposition på förslagen och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandens yrkande.

Beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2019:44 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Reservation
Talla Alkurdi (S) anmäler att S-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.

Expedieras till
Regionstyrelsen
Akten

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Kunskapsstyrning och -stöd
Maria Kinderås

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-01-09

HSN 2019-1833

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström (S) m.fl. om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med Vestibulit

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med Vestibulit. I motionen föreslår Ing-Marie Elfström (S) m.fl. att kunskapsstöd för gynekologer, ungdomsmottagningar, allmänhet, sjukvårdspersonal och patienter tas fram om vulvovaginala sjukdomar. Ökade och riktade forskningsanslag med inriktning vestibulit föreslås.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström (S) m.fl.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2019:44 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Det nationella systemet för kunskapsstyrning i hälso- och sjukvården sjösattes 2018 och bygger på 24 nationella programområden samt ett nationellt primärvårdsråd som speglas genom 26 regionala programområden. Syftet är att uppnå en mer kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård av hög kvalitet. Kunskapsstyrningens tre delar är kunskapsstöd, uppföljning och analys samt stöd till verksamhetsutveckling och ledarskap.

De regionala programområdena har som uppgift att identifiera sjukvårdsregionala förbättringsbehov inom de områden som prioriterats av det nationella programområdet. Regionala insatser som har störst effekt för att åstadkomma en god hälsa och en god vård på lika villkor för hela befolkningen ska identifieras.
Nationellt programområde för kvinnosjukdomar och förlossning har prioriterat fyra områden inför 2019 som det regionala programområdet har att förhålla sig till under 2020. Dessa är:

- Gynekologi - Blödningsrubbningar
- Obstetrik – Fosterdiagnostik
- Fetal RHD-screening och profylax
- Kunskapsstöd för mödrahälsovården

Motivering till insatsområde

Insatsområde – Blödningsrubbningar
Blödningsrubbning drabbar många patienter och det är en vårdkrävande patientgrupp. För patienterna innebär det en stor påverkan på livskvalitet. Blödningsrubbning kan vara ett tecken på malignitet och medför oro hos patienterna. Här ses ett behov av att kartlägga indikationer, behandlings- och operationsmetoder samt skillnader i insatser och omhändertagande över landet.

Insatsområde – Fosterdiagnostik
Det finns stora variationer över landet i vilka metoder och tekniker för fosterdiagnostik som erbjuds. Det ses även skillnader i tillgången till resurser över landet, vad gäller utbildad personal och utrustning. Här finns ett behov av att kartlägga nuläget samt ge förslag på insatser för att säkerställa jämlik vård.

Insatsområde – Fetal RHD-screening och profylax
Det finns evidens för att utföra detta men implementering över landet ser olika ut beroende på resurser och infrastruktur. Här ses ett behov av att stötta implementeringen över landet samt behov av att undersöka underlag och om det finns hälsoekonomiska beräkningar kopplat till detta.

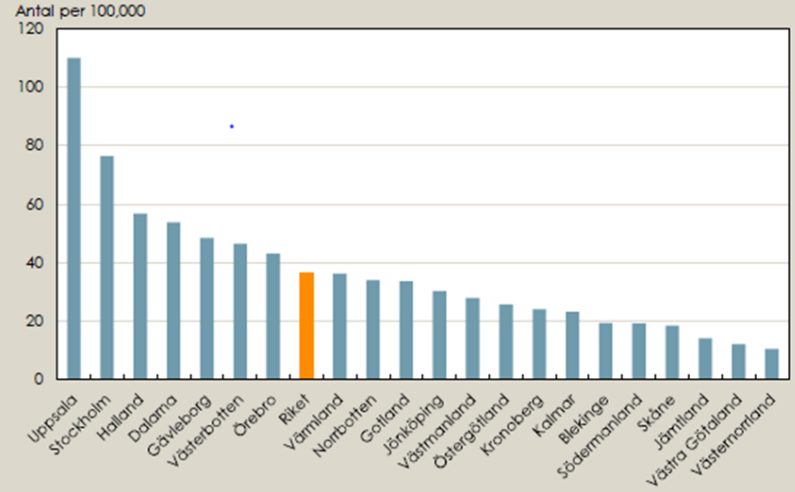
Insatsområde – Kunskapsstöd inom mödrahälsovården
Behov av ett kunskapsstöd för mödrahälsovården har lyfts från professionen. I nuläget finns uppdrag för detta både hos Socialstyrelsen och Inera. Nationella programområdet ser ett behov av att bevaka pågående

arbete samt tillskapa samverkan mellan inblandade aktörer och professionsföreningar.

Regionala jämförelser för patentområde vestibulit
Utifrån Socialstyrelsens rapport *Kartläggning av vestibulit 2018* ligger Region Stockholm över rikssnittet gällande både antal förstavårdskontakter samt vårdkonsumtion. Se nedanstående figurer.

Figur 5. Antal förstavårdskontakter för vestibulit per 100.000 flickor och kvinnor per län år 2016

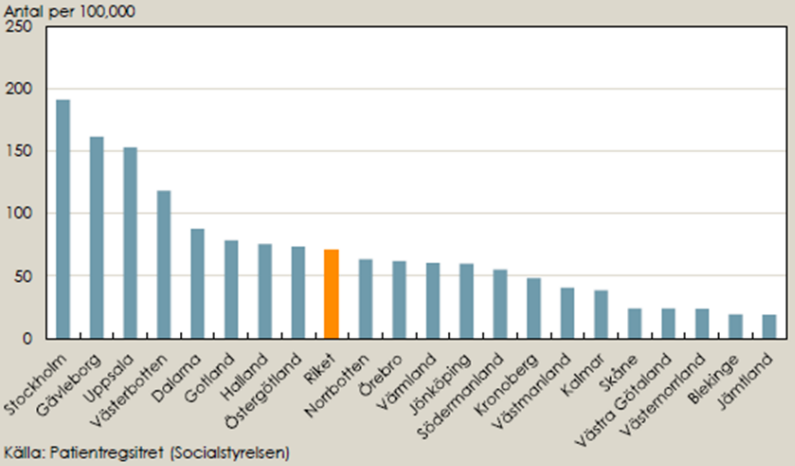
Antal förstavårdskontakter för vestibulit (huvud- eller bidiagnos) inom öppen- och slutenvården för flickor och kvinnor i åldrarna 15-44 per 100,000 flickor och kvinnor i samma åldrar, åldersstandardiserade värden, år 2016.

Källa: Patientregsitret (Socialstyrelsen)

Figur 6. Geografisk kartläggning av vårdkonsumtion för vestibulit

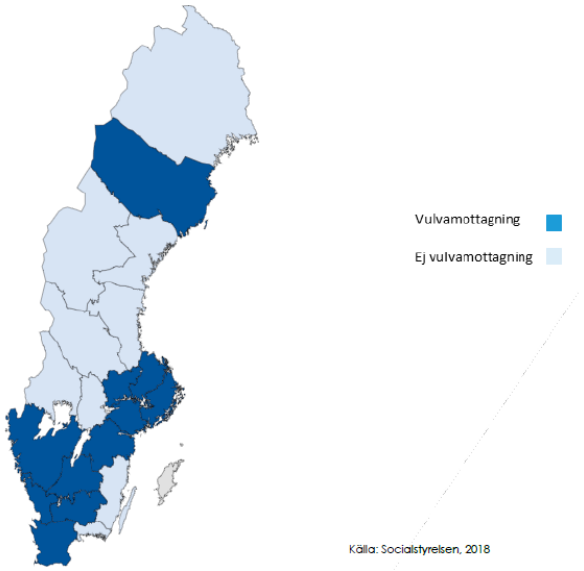
Antal vårdkontakter för vestibulit (huvud- eller bidiagnos) inom öppen och slutenvården för flickor och kvinnor i åldrarna 15-44 per 100,000 flickor och kvinnor i samma åldrar, åldersstandardiserade värden, år 2016.

Källa: Patientregsitret (Socialstyrelsen)

Vidare är region Stockholm en av de elva regioner som i Sverige har minst en vulvamottagning. Inom regionen finns det en vulvamottagning på Danderyds sjukhus samt en vulvamottagning på Södersjukhuset. Se nedanstående figur.

Figur 8. Landsting med minst en vulvamottagning där patienter med långvarig vulvasmärta/samlagssmärta handläggs

Pågående insatser
Arbetet med vestibulit kommer fortskrida via Socialstyrelsen och representanter för Vulva-ARG. Socialstyrelsen påbörja arbetet med ett kunskapsstöd som beräknas vara klart under 2020, därefter följer de sedvanliga utbildningsinsatser och stöd vid implementering. Detta är något som är väl förankrat i det nationella programområdet där det även finns ett nära samarbete i frågan.

Överväganden
Utifrån kunskapsstyrningens prioriteringar samt pågående insatser via Socialstyrelsen bedömer hälso- och sjukvårdsförvaltningen att det i dagsläget ej är motiverat att påbörja regionalt arbete kring utökat kunskapsstöd. Socialstyrelsens arbete med kunskapsstöd för vestibulit beräknas vara färdigt under 2020 och följs därefter av sedvanliga utbildningsinsatser och implementering.

Ekonomiska konsekvenser
Förslag till beslut förväntas inte få några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
I de avtal som upprättas mellan Region Stockholm och vårdgivare ingår att vårdgivare ska ha ett kvalitetsledningssystem och bedriva patientsäkerhetsarbete.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslag till beslut förväntas ge oförändrade konsekvenser för Regionens kvinnor som har behov av gynekologisk vård.

Miljökonsekvenser
Förslag till beslut förväntas ge oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslag till beslut förväntas ge oförändrade administrativa konsekvenser.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Lena Hanberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Region Stockholm

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd

PROTOKOLLSUTDRAG
2020-01-28

§ 11

Yttrande över motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström (S) m.fl. om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med Vestibulit

VKN 2019-0195

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att vårdens kunskapsstyrningsnämnd ska yttra sig över om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med Vestibulit. I motionen föreslår Ing-Marie Elfström (S) m.fl. att kunskapsstöd för gynekologer, ungdomsmottagningar, allmänhet, sjukvårdspersonal och patienter tas fram om vulvovaginala sjukdomar. Ökade och riktade forskningsanslag med inriktning vestibulit föreslås.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström (S) m.fl.

Yrkanden

1. Ordförande Ella Bohlin (KD) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2. Lars Bryntesson (S) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordförande Ella Bohlin (KD) ställer proposition på förslagen och finner att vårdens kunskapsstyrningsnämnd beslutar enligt ordförandens yrkande.

Beslut

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2019:44 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Expedieras till

Regionstyrelsen
Akten

Region Stockholm

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Kunskapsstyrning och -stöd
Maria Kinderås

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-01-10

VKN 2019-0195

Vårdens
kunskapsstyrningsnämnd

Yttrande över motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström (S) m.fl. om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med Vestibulit

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att vårdens kunskapsstyrningsnämnd ska yttra sig över om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med Vestibulit. I motionen föreslår Ing-Marie Elfström (S) m.fl. att kunskapsstöd för gynekologer, ungdomsmottagningar, allmänhet, sjukvårdspersonal och patienter tas fram om vulvovaginala sjukdomar. Ökade och riktade forskningsanslag med inriktning vestibulit föreslås.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström (S) m.fl.

Förslag till beslut

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2019:44 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Det nationella systemet för kunskapsstyrning i hälso- och sjukvården sjösattes 2018 och bygger på 24 nationella programområden samt ett nationellt primärvårdsråd som speglas genom 26 regionala programområden. Syftet är att uppnå en mer kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård av hög kvalitet. Kunskapsstyrningens tre delar är kunskapsstöd, uppföljning och analys samt stöd till verksamhetsutveckling och ledarskap.

De regionala programområdena har som uppgift att identifiera sjukvårdsregionala förbättringsbehov inom de områden som prioriterats av

det nationella programområdet. Regionala insatser som har störst effekt för att åstadkomma en god hälsa och en god vård på lika villkor för hela befolkningen ska identifieras.
Nationellt programområde för kvinnosjukdomar och förlossning har prioriterat fyra områden inför 2019 som det regionala programområdet har att förhålla sig till under 2020. Dessa är:

- Gynekologi - Blödningsrubbningar
- Obstetrik – Fosterdiagnostik
- Fetal RHD-screening och profylax
- Kunskapsstöd för mödrahälsovården

Motivering till insatsområde

Insatsområde – Blödningsrubbningar
Blödningsrubbning drabbar många patienter och det är en vårdkrävande patientgrupp. För patienterna innebär det en stor påverkan på livskvalitet. Blödningsrubbning kan vara ett tecken på malignitet och medför oro hos patienterna. Här ses ett behov av att kartlägga indikationer, behandlings- och operationsmetoder samt skillnader i insatser och omhändertagande över landet.

Insatsområde – Fosterdiagnostik
Det finns stora variationer över landet i vilka metoder och tekniker för fosterdiagnostik som erbjuds. Det ses även skillnader i tillgången till resurser över landet, vad gäller utbildad personal och utrustning. Här finns ett behov av att kartlägga nuläget samt ge förslag på insatser för att säkerställa jämlik vård.

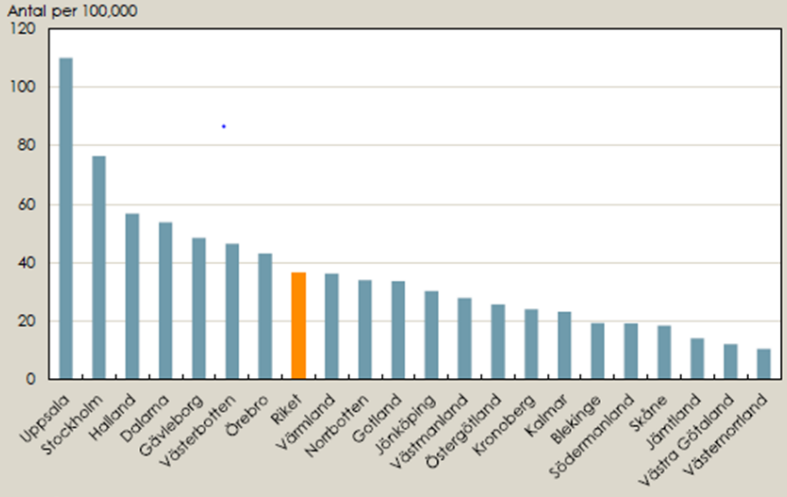
Insatsområde – Fetal RHD-screening och profylax
Det finns evidens för att utföra detta men implementering över landet ser olika ut beroende på resurser och infrastruktur. Här ses ett behov av att stötta implementeringen över landet samt behov av att undersöka underlag och om det finns hälsoekonomiska beräkningar kopplat till detta.

Insatsområde – Kunskapsstöd inom mödrahälsovården
Behov av ett kunskapsstöd för mödrahälsovården har lyfts från professionen. I nuläget finns uppdrag för detta både hos Socialstyrelsen och Inera. Nationella programområdet ser ett behov av att bevaka pågående arbete samt tillskapa samverkan mellan inblandade aktörer och professionsföreningar.

Regionala jämförelser för patentområde vestibulit
Utifrån Socialstyrelsens rapport *Kartläggning av vestibulit 2018* ligger Region Stockholm över rikssnittet gällande både antal förstavårdskontakter samt vårdkonsumtion. Se nedanstående figurer.

Figur 5. Antal förstavårdskontakter för vestibulit per 100.000 flickor och kvinnor per län år 2016

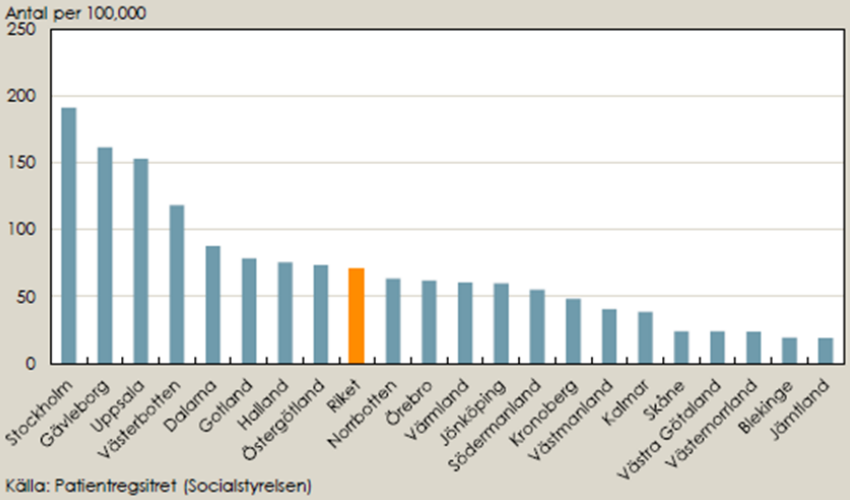
Antal förstavårdskontakter för vestibulit (huvud- eller bidiagnos) inom öppen- och slutenvården för flickor och kvinnor i åldrarna 15-44 per 100,000 flickor och kvinnor i samma åldrar, åldersstandardiserade värden, år 2016.

Källa: Patientregsitret (Socialstyrelsen)

Figur 6. Geografisk kartläggning av vårdkonsumtion för vestibulit

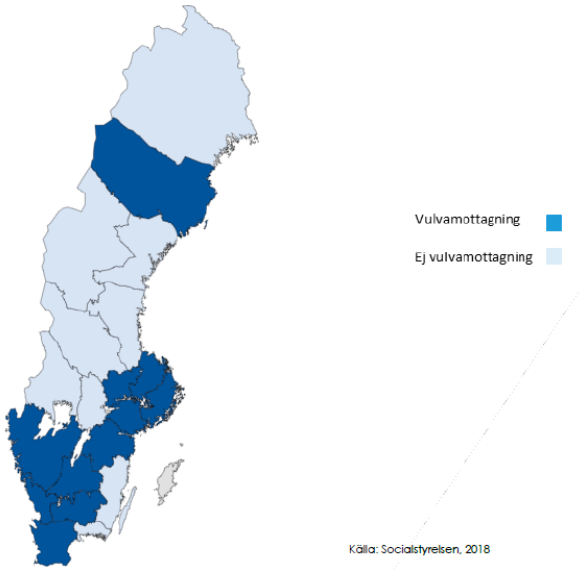
Antal vårdkontakter för vestibulit (huvud- eller bidiagnos) inom öppen och slutenvården för flickor och kvinnor i åldrarna 15-44 per 100,000 flickor och kvinnor i samma åldrar, åldersstandardiserade värden, år 2016.

Källa: Patientregsitret (Socialstyrelsen)

Vidare är region Stockholm en av de 11 Regioner som i Sverige har minst en vulvamottagning. Inom regionen finns det en vulvamottagning på Danderyds sjukhus samt en vulvamottagning på Södersjukhuset. Se nedanstående figur.

Figur 8. Landsting med minst en vulvamottagning där patienter med långvarig vulvasmärta/samlagssmärta handläggs

Pågående insatser
Arbetet med vestibulit kommer fortskrida via Socialstyrelsen och representanter för Vulva-ARG. Socialstyrelsen påbörja arbetet med ett kunskapsstöd som beräknas vara klart under 2020, därefter följer de sedvanliga utbildningsinsatser och stöd vid implementering. Detta är något som är väl förankrat i det nationella programområdet där det även finns ett nära samarbete i frågan.

Överväganden
Utifrån kunskapsstyrningens prioriteringar samt pågående insatser via socialstyrelsen bedömer hälso- och sjukvårdsförvaltningen att det i dagsläget ej är motiverat att påbörja regionalt arbete kring utökat kunskapsstöd. Socialstyrelsens arbete med kunskapsstöd för vestibulit beräknas vara färdigt under 2020 och följs därefter av sedvanliga utbildningsinsatser och implementering.

Ekonomiska konsekvenser
Förslag till beslut förväntas inte få några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
I de avtal som upprättas mellan Region Stockholm och vårdgivare ingår att vårdgivare ska ha ett kvalitetsledningssystem och bedriva patientsäkerhetsarbete.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslag till beslut förväntas ge oförändrade konsekvenser för Region Stockholms kvinnor som har behov av gynekologisk vård.

Miljökonsekvenser
Förslag till beslut förväntas ge oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslag till beslut förväntas ge oförändrade administrativa konsekvenser.

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Lena Hanberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Magnus Thyberg, 2020-01-10

§ 9

Svar på motion 2019:44 – Att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med Vestibulit

PaN A1910-00139

Ärendebeskrivning

Patientnämnden har inkommit med ett yttrande i motion nr 2019:44 av Ing-Marie Elfström m.fl. (S) om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med vestibulit.

Patientnämnden registrerar inte medicinska diagnoser men nås varje år av ett tiotal ärenden från kvinnor i fertil ålder där det framkommer att de lider av samlagssmärta av obestämd typ, utöver ärenden som berör andra relaterade områden exempelvis endometrios eller komplikationer till följd av förlossningsskador. Merparten av anmälarna beskriver svårigheter i att bli tagna på allvar eller att få rätt diagnos, och att behandling har fördröjts eller uteblivit på grund av detta. Gemensamt för många av berättelserna är ofta att både vårdgivare och patient haft bristande kännedom om vulvovaginala tillstånd samt låg kännedom om den möjlighet till vård som faktiskt kan erbjudas.

Yrkande

Ordföranden Marie Ljungberg Schött (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
Christina Enocson-Mårtensson (S) med instämmande av Mehdi Oguzsoy (V) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden Marie Ljungberg Schött (M) ställer proposition på förslaget och finner att patientnämnden beslutar enligt ordförandens yrkande.

Beslut

Patientnämnden beslutar

1. Motion 2019:44 (RS2019-0907) av Ing-Marie Elfström (S) m.fl. om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med Vestibulit anses besvarad.

2. Ge förvaltningen i uppdrag att översända ärendets tjänsteutlåtande till regionsledningskontorets registrator.

Reservation

Christina Enocson-Mårtensson (S) anmäler att S-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Mehdi Oguzsoy (V) reserverar sig mot beslutet.

Patientnämndens förvaltning

Handläggare: Maja Wessel

2019-11-26 P 9
TJÄNSTEUTLÅTANDE/YTTRANDE
2019-11-03

Diarienummer
PaN A1910-00139

Svar på motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström m.fl. (S) om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med vestibulit

Patientnämnden Stockholm har av regionledningskontoret fått möjlighet att inkomma med ett yttrande gällande förslaget att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med vestibulit.

Bland de invånare som vänder sig för att få stöd och hjälp på Patientnämnden Stockholm utgör kvinnor i åldrarna 20-49 år en överrepresenterad grupp jämfört med övriga befolkningen. Deras synpunkter kan till viss del härledas till kvinnosjukvård.

Patientnämnden registrerar inte medicinska diagnoser men nås varje år av ett tiotal ärenden från kvinnor i fertil ålder där det framkommer att de lider av samlagssmärta av obestämd typ, utöver ärenden som berör andra relaterade områden exempelvis endometrios eller komplikationer till följd av förlossningsskador. Merparten av anmälarna beskriver svårigheter i att bli tagna på allvar eller att få rätt diagnos, och att behandling har fördröjts eller uteblivit på grund av detta. Gemensamt för många av berättelserna är ofta att både vårdgivare och patient haft bristande kännedom om vulvovaginala tillstånd samt låg kännedom om den möjlighet till vård som faktiskt kan erbjudas.

Patientnämnden anser att det är viktigt att ta tillvara den kunskap om vulvovaginala sjukdomar som redan genererats och att en systematisk spridning av denna kunskap kan bidra till minskat lidande för ett stort antal individer i befolkningen. Eftersom målgruppen dessutom till stor del består av ungdomar och unga vuxna, är ökad kunskap inom detta och relaterade tillstånd angelägna.

Patientnämnden tror att förslaget kan komma att stärka kvinnosjukvård och kvinnors hälsa samt bidra till ett mer jämställt vårdutbud.

Förslag till beslut

Patientnämnden förslås besluta

1. Motion 2019:44 (RS2019-0907) av Ing-Marie Elfström (S) m.fl. om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med Vestibulit, anses besvarad

2. Ge förvaltningen i uppdrag att översända ärendets tjänsteutlåtande till regionledningskontorets registrator.

Steinunn Ásgeirsdóttir
Förvaltningschef

Bilaga

1. Motion 2019:44
2. Remiss av motion 2019:44

Patientnämndens förvaltning
Box 17535, 118 91 Stockholm
Hornsgatan 15

Telefon: 08-690 67 00
Fax: 08-690 67 18

E-post: registrator.pan@sll.se
www.patientnamndenstockholm.se

SÖDERSJUKHUSET

Stockholm 2019-10-22

Regionledningskontorets registrator:
Registrator.lsf@sll.se

Yttrande; Remiss – Motion 2019:44 av Ing-Marie Elfström m fl (S) om att utreda behoven av utbildning och ökade insatser för patienter med vestibulit, RS 2019-0907, Sös 2019-1565

Svensk förening för obstetrik och gynekologi (SFOG) är en specialitetsförening inom Sveriges Läkarförbund. SFOG har tagit fram en diagnoshandbok och medlemmar är indelade i arbets- och referensgrupper (ARG) som arbetar fram råd och nationella riktlinjer inom olika delar av specialiteten.

En av grupperna är särskilt inriktade mot sjukdomar och tillstånd i vulva (VULV-ARG). Inom region Stockholm finns sedan länge hög kompetens och en utbyggd verksamhet på Danderyds sjukhus.

För att öka tillgängligheten till sjukvård för dessa patienter kan även Kvinnosjukvården på Södersjukhuset bidra genom det team som driver AMEL-mottagningen och har omfattande kunskap inom området vulva.

Stockholm som ovan

Mikael Runsiö, vd